

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

VII. [i.e. VIII.] Quibus ex causis à censura incurrenda excuseris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

PUNCTUM VIII.

Quibus ex causis à censura incurrenda excuseris.

1. Excusaris, si deficiat ex parte ferentis potestas, qua per appellationem suspendi potest.
2. Hac appellatio interponi potest ante tempus signatum censura incurfioni.
3. Ut appellatio hunc effectum suspendendi censuram habeat, debet esse legitima.
4. Item debet incurfionem precedere.
5. Secundò ex usaris à censura incurrenda ex consensu illius, in cuius fauorem lata est.
6. Transacto termino à creditore prorogato in censuram incidit; tamen si alij contrarium censent.
7. Excusaris à censura, si illius ignorantiam habeat.
8. Stante dubio iuris, vel facti post debitam diligentiam non es reputandus censura ligatus.
9. Apponitur quòdam limitatio pro obtinenda Ecclesiastica dignitate.
10. Excusaris à censura, ratione grauis metus.
11. Si sub censura tibi interdicitur quod aliàs iure naturali est prohibitum, negant, aliqui te excusari à censura ratione metus. Sed oppositum verius est.
12. Excusaris à censura, si innocens sis.
13. Affirmans plures si in foro externo proberis nocens ligari censura.
14. Alij oppositum censent.
15. Quaestio sub distinctione resoluitur.
16. Obligatio, quam habes abstinendi in publico ab actibus per censuram prohibitis, cum censura ligatus non es, ex iure naturali prouenit.
17. Satisfitur argumentis num. 13. adductis.
18. Alia est censura valida, alia inualida, alia iniusta, & qua ha sint.

1. **V**ariae sunt causae, ex quibus à censura incurrenda excusari potes. Prima & praecipua, si ex parte ferentis censuram deficiat iurisdicchio ante illius incurfionem: quod contingere potest, si remoueat ab officio, vel alio modo cesset eius potestas, Cessare autem communiter solet per interpositam appellationem legitimam, vt constat ex cap. ad praesentiam 16. Et cap. Pastoralis 53. de appellationib. Et cap. licet 14. de sententia excommunicat. in 6. Quia ea est vis appellationis, vt eam causam à iudice, à quo appellatum est, eximat, & ad superiorem illius deuoluat. Quando igitur appellatio hunc duplicem effectum habet suspensiuum scilicet, & deuolutiuum impedit omnino censuram; quia deficit in ferente potestas, vt dicitur in cap. si de iudice. 10. de appellationib. Cap. per tuas de sententia excommunicat. Secus verò esset si solum effectum deuolutiuum haberet, vt saepe contingit; quia eo casu cum non suspendatur iurisdicchio iudicis à quo, ligari optime potes non obstant appellatione.

2. Hac autem appellatio interponi debet ante tempus signatum censura incurfioni, totoque illo tempore interponi potest; quia ante illud tempus suspendere valet eius executionem. Cui non obstat esse statutum appellationem interponendam esse intra decem dies à sententia lata; quia intelligitur de sententia absoluta, & poenam simpliciter infligente, secus verò de sententia pendente à conditione, vt notantur Henrici. lib. 13. cap. 16. Couarruu. cap. alma mater, 1. p. §. 10. Suar. disp. 3. de censuris, sect. 8. Gasp. Hurtado de censur. diff. ult. 25 num. 107.

3. Ut verò appellatio hunc effectum suspendendi censuram habeat, debet esse legitima, id est, ex rationabili causa facta; aliàs vt inutilis, & friuola repellenda est, neque excusabit censuram nisi forte iudex sua voluntate appellationem admittat. Vt bene aduertit Suar. disp. 3. de censur. sect. 6. num. 3. Auila 2. p. de censur. cap. 1. disp. 5. dub. 12. Hurtado difficult. 25. num. 109. Quod si interposita appellatione arbitrio appellantis legitima, iudex repulsa appellatione vt friuola in causa prosequatur, in foro exteriori censura ligatus censerebis, quousque iudex appellationis declaret, appellationem legitimam fuisse. In foro tamen conscientiae à censura excusatus eris, & ab irregularitate, esto illo intermedio tempore celebraueris, vt colligitur ex c. ad praesentiam nostram de appellationib. Et ibi Glossa. & cap. solei. vers. in officio de sententia excommunicat. in 6. Auila dicto dub. 12. Layman. lib. 1. sum. tract. 6. par. 1. cap. 6. num. 2. vers. quares.

4. Item debet appellatio illius incurfionem precedere, vt censuram suspendat: nam ea incurfa sola absolute tolli potest, sed non appellatione suspendi, vt colligitur ex cap. praeterea. Et cap. pastoralis de appellationib. Et cap. ad reprimendam de officio iudicis ordinarij. Et cap. is cui de sententia excommunicat. in 6. Quinimo neque ea appellatio vim habet suspendendi censuram incurte declarationem, vt dicitur in dicto cap. Pastoralis quia denunciatio est quid accessorium censuræ. Quod intelli-

gendum est quando nulla tergiversatione clari potest censuram incurfam esse. Nam si dubium aliquod sit, & appellans non obstante sententia declaratoria iudicis alleget, vel non commisisse delictum, vel non ea conditione, vt censuram contraxerit, sententiam censuræ declaratiuam suspendit, vt docuit Glossa in cap. cupientes §. quod si per viginti, verbo priuatus de Electione in 6. Nauarr. lib. 5. consil. 11. de sententia excommunicat. consil. 6. n. 2. edit. Auila 2. cap. 5. disp. 5. d. b. 11. Hurtado difficult. 25. in fine. Quod verò ibi Gaspar Hurtado subiungit, suspensionem à beneficio, & ab aliis (extra suspensionem ab officio, & ab ingressu Ecclesiae) per sequentem appellationem suspendi, non videtur firmum. Nam esto in cap. is cui de sententia excommunicat. in 6. solum dictum sit suspensionem ab officio, & ingressu Ecclesiae per sequentem appellationem non impediri, & taceatur de suspensione à beneficio, non inde inferendum est suspensionem à beneficio impediri per sequentem appellationem; argumentum namque negatiuum inefficax est in iure; maxime cum contrarium ex aliis textibus colligatur. Textus enim in cap. Pastoralis decidit per sequentem appellationem non impediri censuram excommunicationis mouetur; quia ea censura secum trahit executionem vt ibidem dicitur. Sed haec ratio in omnibus censuris procedit, ergo nulla censura post illius incurfionem suspendi potest persequentem appellationem. Item nulla est specialis ratio ob quam appellatio sequens suspensionem suspendi non impediat in ingressu Ecclesiae. Ergo in omnibus censuris idem est dicendum per subsequentem appellationem impediri non posse, sicuti reliqui alij Doctores tradunt.

5. Secundò excusari potes ab incurrenda censura ex confensu illius in cuius fauorem lata est. Vt ad petitionem creditoris lata est excommunicatio, nisi intra tres dies debitum soluas, prorogat tibi terminum absque iudicis consensu, excusatis à censura, vt ex communiore docet Henrici. lib. 11. cap. 20. Suar. disp. 3. sect. 6. n. 8. Gasp. Hurtado tract. de censur. diff. 11. 12. Quia cum ea censura ad petitionem tui creditoris lata sit, non censuræ iudex voluntatem habere te ligandi, creditore oppositum volente. Præterquam quòd iudex nequit voluntatem habere ligandi debitorem censura lata ob non solutionem debiti, quando debitor non est in mora, nec peccat non soluendo; aliàs contraheretur censura absque vilo peccato. Ad prorogato per creditorem termino, non peccas derelinendo debitum, ergo non incurris censuram. Quare praecipuum illud à iudice larum, vt intra tres dies soluas fin minus censura ligeris, habet tacitam conditionem nisi creditor debitum absolute, vel ad tempus remittat.

6. Sed an transacto eo termino à creditore prorogato incidit in censuram debitum non soluens? Non conueniunt Doctores. Nam Nauarr. cap. 27. n. 15. Henrici pluribus relatis lib. 43. cap. 20. in comment. litt. I. censent te non incurtere; quia praecipuum superioris impoentis censuram tempore alligatum erat. Cum ergo non poterit eo tempore habere effectum ex confensu tui creditoris finitum omnino est. Sed reuictus Suarez & Gaspar Hurtado locis allegat. contrarium docent; quia illa delinatio temporis à iudice facta non fuit ad finendam obligationem, sed vt ultra illud tempus absque consensu creditoris prorogaretur, quare prorogato termino à creditore, & debito non remisso praecipuum, & censura vim habent obligandi, cum absolute permancant.

7. Tercio excusaris à censura, si illius ignorantiam habeas; quia cum censura ex sua institutione fit ad continentios, & occedendo rebelles, & inobedientes Ecclesiae, nequit ignorantia hanc vim habere, idcoque incurri non potest absque praenata monitione, vt late probatur 1. p. tract. 2. de peccat. disp. 1. punct. 17. & 18. ibique assertum quamlibet ignorantiam siue iuris, siue facti censura imponitur, modo non fuerit ignorantia crassa, & supina excusare ab incurrenda censura; quia censurae sunt poenae, quae contemptum legis virtualiter requirunt. Ex quo sic manifeste, si debitis exstas, an censura aduersus aliquod delictum lata sit, vel in tale factum sub censura comprehendatur, & facta a iustis diligentia dubium vincere non potuerit, excusaris ab incurrenda censura delicto annexa; quia ea ignorantia nequit dici affectata, crassa, & supina, quae dolo equiparatur, tamen non excusatis à cap. & pluribus exorant Sanch. lib. 6. de matr. disp. 42. num. 31. Nisi censuris latis ab inferioribus Praelatis docuit Auila 2. p. cap. 1. disp. 5. dub. 8. concl. 2. Et colligitur aperte ex cap. vt auimaramus. de constitutionib. in 6. ibi, statuta quoruncunque ordinationum, ligare nolumus ignorantios, nisi eorum ignorantia crassa fuerit, & supina. Nomine inquam ordinationum etiam Pontificis videtur comprehendens; quia est ordinarium ordinatus, & quantum ad illo verbo non comprehenditur, comprehenditur tamen eorandem decidendi illius textus, scilicet vt periculum animarum euitetur, quae in censuris à Pontifice latis efficacius procedit, vt pote quae minus publicantur, minusque noxae sunt, quam censuræ ab inferioribus latae, vt latius prosequitur Theon. Sanch. supra.

8. Hinc decidenda est quaestio, an te reputare debeat censura ligatum, quoties illius dubium habes? Et breuiter respondeo, stante dubio iuris, vel facti, quod post debitam diligentiam non nequit, te non esse reputandum censuram ligatum: nam cum habet

ius, & potestatem ratione baptismi fruendi bonis communi bonis
 communibus Ecclesie non debet ob dubium hac possessione cer-
 ta priuati, uti notauit Sanch. lib. in decalog. c. 10. num. 36. Solum
 est difficultas, quando censuris verum dubium habere? Et quid
 quando post factam diligentiā ignoras, an censura lata sit
 vel an ille casus sub censura comprehendatur; Certum est, eo
 quod dubio te esse omnino excusatum; quia tunc censura non est satis
 tibi promulgata, neque enim dici potes censuram contemnere
 quam iuste ignoras positam, esse, uti docuit D. Thom. quodlib. 4.
 art. 14. Et tradit Sanch. supra, num. 57. & 58. At si certus sis
 censuram esse positam, dubitas autem an ex animo lata fuerit,
 reputare te debes ligatum; quia credere debes sententiam cen-
 suram verba secundum communem intellectum non ioco, sed serio
 proficere, cum lato censura res grauissima sit, vt dixit Sanch.
 num. 57. Deinde si dubius es, an a censura fueris absolutus, cum
 tamen certus sis ea fuisse ligatum, non potes stare hoc dubio te
 absolutum, sed potius ligatum; quia pro censura, cuius
 quod ligamine stat possessio, vt aperte colligitur ex cap. sicu de
 sententia excommunicat. Et tradit Couarru. c. alma muer.
 1. §. 2. num. 6. Idem est si dubites, an appellationem præmissis
 censuræ inuentionem, vel an legitime appellaueris, censura cen-
 suræ es ligatus, quia exaltatio dubia non potest contra causam
 obligationem tollere, vt colligitur ex cap. cum tu, de testibus, &
 appellationibus. Et pleribus docuit Couarru. dicto cap. alma. 1. p.
 6. num. 4. Sayrus de censur. 1. lib. 1. cap. 16. Sanch. lib. 1. in de-
 calog. c. 10. num. 59.

9. Moneo autem Sanch. & bene dicto cap. 10. n. 6. c. ex Glo-
 sa in cap. 1. verbo sententia. 8. q. 4. Quod est stante statuto le-
 gis dubio de censura incurta, non te debet reputare cen-
 suram in foro conscientie & exteriori, id tamen verum
 non esse quoad obediendum Episcopatum, seu aliam Ecclesiasti-
 cum dignitatem, a quibus turpe sit aliquando deturbari compe-
 titi, censuram veniente. Reuerentia dignitatis Ecclesiasticæ exigat
 ne eius collatio fiat cum periculo cassationis. Quare si id pericu-
 lum censeat; quia moraliter loquendo censura cognoscitur non po-
 test, nullam præstabit impedimentum dignitati Ecclesiasticæ re-
 cepturæ.

10. Quod ad censuram excusaris, si rem sub censura prohibi-
 tam graui metu inductus efficias; quia regulariter timor, & pe-
 riculum grauis damni à præceptorum transgressione excusatur,
 vt expresse tradit. 2. de peccat. n. disp. 1. pun. 2. 6. & tradit in
 præfati Sanch. disp. 4. sect. 3. n. 4. & disp. 6. sect. 3. n. 7. Paul. Lay-
 man. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 5. in fine. Coninch. disp. 1. 3.
 dub. 12. num. 99. & seq. Sed quia ibi dixi aliquando præceptum
 Ecclesiasticum esse tanti momenti, vt etiam cum periculo mor-
 tis obtemperandum sit, eo casu non excusaberis à censura tali deli-
 cto amissa, cum non excuseris à peccato inobediendiæ, & contu-
 macie Ecclesiæ, vt tradunt prædicti Doctores. Ex quo venit in-
 telligendus textus in cap. sauria. 5. de his que vi metusue causa
 fiunt, ubi Pontifex inquit communicantem cum excommunicato
 per vim, seu coactionem excusari, secus vero per metum, quia
 metus non excludit omnino culpam, nisi eam attenuet, cum pro-
 nullo metu debeat quis peccatum mortale incurere, quasi di-
 catur Pontifex: Vis, & coactio semper à censura excusant quia
 impedunt culpam sub lata libertate; at metus cum voluntate
 simpliciter relinquit, non semper à culpa liberat etiam ad-
 uentus Ecclesiasticum, & consequenter neque à censura. Sic
 expresse tradit prædictum textum Suar. disp. 6. sect. 3. Coninch.
 disp. 1. num. 97. Laym. dicto cap. 5. in fine.

11. Solum est dubium; an si Ecclesia sub censura prohibeat,
 quod aliis iure naturali prohibuit, vt V. G. fornicationem, iur-
 tum, homicidium incidat in censuram illis delictis annexam; si
 metus coactus ea committas: Negat Coninch. dicta disp. 1. 3. dub.
 1. c. 2. motus ea ratione; quia metus grauis ab obseruatione
 præcepti Ecclesiastici regulariter excusatur. Ergo etiam in præ-
 dicto casu excusare debet. Sed rectius contrarium censuit Gal-
 lan. Hurtado tract. de censur. dist. 2. 3. num. 10. eo quod nulla
 sit ratio, ob quam in illo casu debeamus affirmare præceptum
 Ecclesiasticum cessare, cum ex illo præcepto non astringaris ad
 aliquid peragendum, vel omittendum, quod seculo eo præcepto
 peragendi omitti non debet. Quando vero præcepto naturali
 additur Ecclesiasticum aliquam circumstantiam; cui censuram
 annexam, vt contingit cum sartum, & fornicationem in templo
 prohibet, seculo te à censura excusatum, si graui metu ea deli-
 cta in templo parates; quia non es censendus delinquere ad-
 uentus ius Ecclesiasticum, sed solum naturale, neque illa peccata
 habent naturaliter sacrilegium, sed iniustitiam tantum, & intem-
 perantiam.

12. Quanto excusaris à censura, si verè innocens sis, nam cum
 officia amini imponi possit absque culpa, si ab ea liber existis,
 liber eris à censura. Et quidè quando non solum quoad Deum,
 sed etiam in foro extremo à culpa excusaris omnes conueniunt te
 censuram ligari non posse, quia eo casu iudex iura potestatem abdicat,
 cuius sententia vt potest intolerabile errorem continens nulla est,
 nec tenenda, iuxta textum in c. foier. venerabilibus. §. potest de
 sententia excommunicat. in 6. iuncto c. irritam. cap. cui est. 11.
 quod. At si verè culpam habetas, exteriori tamen probata non

si nequaquam ob illam affici censura potes, tamen si iudici pri-
 uatum notum sit te delinquentem esse; quia censuram nequit in-
 dex ferre ex scientia priuata, sed publica, vt potest quæ est actus pub-
 lici, & forensis iudicialis nulla erit eius sententia, vt bene tra-
 dit Nauarr. cap. cum contingat, de Foro competentis, causa nul-
 liat. 8.

Quocirca controuersia inter Doctores est; an censura ligeris
 ob causam, seu culpam, quæ in te non existit; probatur tamen le-
 gitime adesse. V. G. excommunicaris, nisi Petro centum restitutas,
 quæ etsi non debeas, probatum tamen est, te debere. Item ex-
 communicaris, nisi matrimonium contrahas cum Maria, quæ
 falso probauit sibi à te fuisse promissum, vel casu quo fuit pro-
 missum excusaris ab sponsalibus implendis ob causam, quam
 nequis iuridice probare, ligari sine censura? Affirmat Glossa in
 cap. 1. de sententia excommunicat. in 6. verbo propter quam. Du-
 rand. in 4. d. 18. q. 4. Corduba plures referens lib. 1. q. 43. Mo-
 uentur primò ex illo Gregor. hom. 2. 6. in euang. relati in cap. 1.
 & c. non solum 1. 1. q. 3. sententia pastoris siue iusta, siue iniusta ti-
 menda est: sententia quæ secundum allegata, & probata profes-
 tur esto iusta non sit in reo, est tamè in estimatione, ergo timen-
 da est, ergo seruanda. Secundò, iudex procedens secundum allegata,
 & probata, iuste procedit. Ergo eius sententia valet. Tertio
 bona, quibus fideles per censuram priuantur, dispositioni Ecclesiæ
 subduntur, potest ergo Ecclesia fidelem innocentem probatum
 nocentem illis bonis priuare; ut iudicij integritas seruetur,
 tum ne Ecclesiæ auctoritas contemnatur, ergo asserendum est
 censuram in hoc casu latam validam fore. Quarto, præcepto lato
 à iudice procedente secundum iuris ordinem nequis resistere, sed
 potius obligaris obedire saltem in facie Ecclesiæ, vt docent S.
 Thom. in 4. d. 18. q. 2. art. 1. q. 4. S. Antonin. 3. p. sit. 2. 4. cap. 73.
 Couarru. cap. alma. 1. p. cap. 1. num. 14. Nauarr. cap. 9. num. 4.
 Tolet. lib. 1. sum. car. 10. Suar. disp. 4. sect. 7. num. 18. Coninch.
 disp. 13. dub. 13. conclus. 2. Auila 2. p. cap. 6. disp. 1. dub. 2. & 3.
 Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 1. cap. 6. num. 3. alias
 auctoritas iudicis contemneretur, & publica disciplina corrumpere-
 tur, cui bono vt potest communi bona particularia cuiuscunque quan-
 tumcunque gratia cedere debent. At transgressioni prædicti
 præcepti iudex annectit censuram, ergo validè annectit. Ergo
 ligaris.

14. E contra alij grauissimi Doctores. Caiet. 2. 2. q. 70. art. 4.
 ad 2. & 1. opusc. tract. 19. ad 2. Sotus in 4. d. 2. q. 1. art. 3. coroll.
 3. Couarru. cap. alma. 1. p. cap. 1. num. 5. Tolet. Nauarr. Suar. Auila.
 Layman. Egid. negant te innocentem probatum, nocentem aliqua
 censura ligari posse. Ducuntur; quia non est verisimile Christum
 Dominum suæ Ecclesiæ potestatem reliquisse priuandi innocen-
 tem tantis modis spiritalibus, cum hac priuatio nec publicæ
 disciplinæ, nec iudicis auctoritati tuendæ expediat. Solum nam-
 que expedit, & necessarium est auctoritati iudicis, & publicæ
 disciplinæ, vt is in quem prædicta censura sententia fertur in facie
 Ecclesiæ, & coram scientibus censuram, & innocentiam ignoran-
 tibus se gerat, ac si verè censura ligatus esset, ad quod ex vi præ-
 dictæ sententiæ videtur obligatus.

15. Ergo verò distinguendum cenfeo; si res quæ tibi præcipi-
 tur sub comminatione censuræ iniqua sit, cuius iniquitas iudici
 ignota est, neque illius sententiæ parere teneris, imò nec potes,
 neque censuram illi annexam incurris, Exemplum est si impedi-
 mento dirimente ligatus, quod probare nequis, cogaris matri-
 monium contrahere, & consummare. In hac conclusione omnes
 Doctores conueniunt. Et ratio est manifesta, quia censura incurri
 nequit absque contumacia, & inobediencia Ecclesiæ, ac omittens
 præstare quod eo casu ei Ecclesia præcepit, non est censendus
 Ecclesiæ inobediens, quippe Ecclesia non est presumenda velle,
 vt illi contra legem diuinam, & naturalem obediatis; neque enim
 auctoritas Ecclesiæ auctoritati diuinæ contradicere potest, ergo
 non est presumenda velle, vt in eo casu illi pareas, ergo multo
 minus quod censura ligeris. Quapropter ea sententia necessariò
 imbibit tacitam conditionem, si iustum, & honestum sit quod
 tibi præcipitur; præstat enim potius obedire Deo, quam
 hominibus.

At, si quod tibi præcipitur sub comminatione censuræ, bonum
 est, nullique legi aduersum, satis probabile est ligari censura, si
 non pareas, vt docuit prior sententia; quia eo casu non es inno-
 cens, sed nocens, & inobediens iusto Ecclesiæ præcepto, ob quam
 inobedienciam incurris censuram. Sed contrarium credo multò
 probabilius esse eam Doctores secundæ sententiæ: nam cum
 præceptum illud iudicis falsæ præsumptioni obligationis, errori-
 que aperto nitatur, non est credendum vllam tibi in conscientia
 obligationem inducere. Durum namque est, & alienum ab Ec-
 clesiæ benignitate cogere, & obligare sub censura ad soluendum,
 & exequendum tanquam debitum quod nullo modo debitum
 est. Et licet in exteriori foro debitum esse demonstrare; id
 solum probat te obligatum esse illud exequi, cum prædictum
 præceptum absque scandalo subterfugere non potes, non ex vi
 prædicti præcepti, quod nullum est, sed ex vi iuris naturalis, quo
 teneris potestati publicæ iuste, & iuridice præcipienti non con-
 tradicere, tamen si id quod præcipitur minus iustum sit.

Quod si huic apparenti præcepto non solum secreto, sed
 etiam

etiam publicè inobedias, non obinde censura ligaris, quia non aduersus præceptum, cui iudex censuram annexit, deliquisti, sed contra præceptum iuris naturalis non resistendi potestatis iuste, nisi non iustum indicanti. Præterquam quòd præsumi non debet Ecclesiam velle te suis censuris ligare ob transgressionem præcepti ex falsa præsumptione, & errore procedentis, quòdque verum præceptum non est, utpote quod non præcipit iustum, æquum, & rationale.

16. Hinc fit obligatioem, quam habes abstinendi in publico ab omnibus actibus, qui per censuram prohibentur non oriri ex vi censura, neque ex præcepto, cui iudex eam annexit, ut minus verè dixerant Suar. Coninch. Laym. locis alleg. sed ex præcepto, & obligatione iuris naturalis, quo teneris censuram communi hominum sensu veram obleruare, ne potestatis Ecclesiasticæ videaris contemptor. Quod autem ex vi censura hæc non possis habere obligationem conitat, quia illa censura nulla est, & quod nullam est, nullum præstat impedimentum. Item apparentiæ censura non possunt competere idem effectus, qui censura verè competunt. Minus oriri potest obligatio abstinendi ab actibus per censuram prohibitis ex præcepto, quo ipsa censura imponitur; quia præceptum illud nihil de hac priuatione censuram ipso iure subsequentem curat, quippe versatur circa objectum longè diuersum, nempe solutionem debiti existimari, executionem matrimonij in foro externo promissi, quod censuram, & illius effectus antecedit.

Secundò fit ob prædictam censuram te non esse priuatum communionem fidelium, Ecclesiæ suffragis, iurisdictione spiritali, neque incapax fore irregularem; quia hi effectus censura verè annexantur, sed non illius existimationi; vti docuerunt Suar. disp. 4. sect. 7. num. 20. Coninch. disp. 13. dub. concl. 4. Aula 2. p. cap. 6. disp. 1. dub. 3. concl. 4. Layman. dicto lib. 1. tract. 5. par. 1. cap. 6. coroll. 1. In foro autem externo censendus es omnibus iis bonis priuatus, quia in eo foro verè censura ligatus reputaris. Quapropter si collatio beneficii irrita declaratur, tenebit effectum, & beneficium priuatus ipso facto eris, non quidem ex vi censura, sed ob commune Ecclesiæ bonum, ne prædictum beneficium alteri inualidè conferatur, vti aduertunt Layman. Suar. & Aula suprà.

17. Restat. satisfacere argumentis, num. 13. adductis. Ad primum ex D. Gregorio optime respondet Gratian. in cap. si Episcopus. 1. q. 3. dicens, D. Gregorium non dixisse sententiam iniuste latam esse seruandam, sed rimendam, rimendam inquam, id est, non ex superbia contemnendam, vti contemneretur, si eum scandalo illam violares. Adde intelligi posse Gregorium de sententia iniusta valida, quæ verè, & in conscientia ligat. Ad secundum dic ad valorem sententiæ non esse sufficiens quod iudex iuste, id est, seruatò iuris ordine procedat, sed insuper requiritur quòd iustum præcipiat, quæ conditio deficit sententiæ ex falsa præsumptione procedenti. Ad tertium admitto, posse Ecclesiam innocentem probatum nocentem iis commodis spiritalibus priuare, si ad tuendam suam auctoritatem necessarium esset, vel expediret: sed ad prædictum effectum hæc priuatio necessaria non est, neque expediens, satis enim auctoritati Ecclesiæ prouidentur obligatione orta ex iure naturali seruandi in facie Ecclesiæ censuram. Ad quartum constat ex probatione nostræ sententiæ.

18. Ex dictis in hoc, & præcedentibus punctis colliges censuram aliam esse validam, aliam inualidam, aliam iustam, aliam iniustam: & hæc alia est valida, alia inualida: censura valida, & iusta est, cui nullus defectus opponi potest. Iniusta valida, cui accidentalis defectus inest, qualis esset si ex odio procederet, aut in propria causa, & verbo tenus, nec præmissa canonica monitione. Censura verò iniusta, & inualida substantialem defectum exigit, nempe si in inferente censuram deficiat auctoritas ob interpositam appellationem, vel officij remotionem, aut si absque citatione, ordinèque iudiciario fetatur, aut ob causam non legitimam.

PUNCTVM IX.

Quando iudex, aut executor possit, vel teneatur censura ligatum denunciare publicè.

- 1. Potest iudex te declarare, cum constat censura esse ligatum.
- 2. Verius est non teneri.
- 3. Per interpositam appellationem non suspenditur denunciatio censura lata à iudice ordinario. Secus à delegato.
- 4. Quid post Extrauag. Ad euitanda.

1. SI certum sit te in censuram suspensionis, vel interdicti incidisse, poterit iudex quando sibi placuerit te declarare, non tamen ad id teneri. Colligitur ex Clement. 2. De penis, vbi est sermo de suspensione. Et ex Clement. vlt. de censibus, vbi de interdicto agitur. Et tradit ex communi sententia Suar. disp. 3. sect. 1. num. 2. Quippe censura suspensionis, & interdicti non prohibetis eum aliis communicare. Quæ poterat esse

ratio, ob quam tenetur prelati ad declarationem procedere. Si verò in excommunicationis maioris censuram incidas, non est dubium posse Prælatum te declarare, iuxta textum in cap. pastoralis de appellationib. Quod intelligendum est de excommunicatione lata ab ipso iudice; nam si in censuram latam à iure incidas, nequit iudex te denunciare, & declarare, quin prius proferat sententiam declaratoriam criminis, etiam si crimen notorium sit. V. G. percussisti clericum, vel in monasterio monialium ingressus fuisti, non te poterit iudex denunciare vt excommunicatum, quin prius declaret te fuisse clerici percussorem, aut monasterium monialium ingressum esse. Quæ declaratione posita ad denunciationem procedere poterit.

1. Teneri autem ad eam declarationem faciendam videtur colligi ex cap. cura 11. quæst. 3. vbi Honorius inquit: Cura fit omnibus Episcopis excommunicatorum omnino nomina tam ipsi vicinis quam suis parochianis pariter indicare, cique in celebri loco posita præ foribus Ecclesiæ cum suis contententibus inculcare, quatenus in vtraque diligentia excommunicatis Ecclesiasticis aditus excludatur, & excusationis causa auferatur. Verum hoc de nominatum excommunicatis intelligitur. Excommunicationis enim penam dupliciter subimus, & dum reatum incurrimus, & dum sententia notamur. Hæc Pontifex. In quo textu nullum est verbum præceptum indicans. Nam verbum illud. Cura fit omnibus Episcopis, idem significat, ac pro commendato habeatur. Item solum loqui videtur de excommunicatis nominatum iam declaratis; quia solos illos, & manifestos clerici percussores obligantur alij defices vitare, iuxta Extrauag. Martini V. ad euitanda scandala editam in Concilio Constantiensi, illisque tantum Ecclesiasticis aditus interdicitur. Quocirca censuram cum Suar. loco allegato nullam in iure esse laicam præceptum, iam asseruntur Episcopi excommunicatum declarare, & maxime ea forma, & tenore, qui præscribitur in dicto cap. cura. Sed hæc obligatio ex munere Episcopali oritur, quæ tunc obligabit, quando prudens arbitrio fuerit necessarium, vel ad excommunicati correctionem, vel ad aliorum dampnum præcauendum.

3. Sed inquires, an per interpositam appellationem impeditur iudex à denunciatione censura faciende. Respondeo in censuris ab ipso iudice latis, quæ certum est te contraxisse, non impeditur iudex si ordinarius est ab illarum denunciatione, tamen si appellationem acceperit, vti deciditur cap. pastoralis de appellationib. At si iudex sit delegatus nequit ad denunciationem procedere appellatione admitta, vt rectè aduertit Abbas cap. pastoralis §. præterea. Et §. cum autem, num. 13. de officio delegati, per textum ibi, quia admitta appellatione definit esse iudex in illa causa. At in censuris à iure latis, tamen si sequatur sententia declaratoria criminis, nequit iudex sine ordinarius, siue delegatus interposita appellatione legitimam ad denunciationem procedere: quia ea appellatione posita non constat formaliter te in censuram incidisse, sed solum virtualiter, quatenus tali delicto est annexa censura: appellatio namque non est à censura clarè incurfa, sed à declaratione delicti, cui censura annexitur, atque adeo à censura dubia, vt rectè notat Couarruu. cap. alius mater. 1. p. §. 10. num. 4. Suar. dicto p. 3. de cens. sect. 14. num. 20.

4. Addit Nauarr. in cap. cum contingat de Rescriptis, num. 6. num. 7. appellationem semper impedire denunciationem excommunicationis post Extrauag. Ad euitanda scandala: quia facta denunciatione obligantur fideles excommunicatum vitare, quæ obligatione ante denunciationem non tenebantur, ac proinde excommunicatus denunciatione videtur amplius ligari, cum ob eam vitetur à fidelibus. Sed rectius Suar. dicto sect. 14. num. 20. contrarium tenet, eo quod vitatio excommunicati non tam est vinculum ipsius excommunicati, quam aliorum fidelium, qui à communicatione cum excommunicato prohibentur. Ipse namque excommunicatus non amplius facta denunciatione ligatur excommunicatione, quam antea, cum aquè ante declarationem, ac ea posita obligatur à communionem fidelium abstinere. Quæ est ratio cap. pastoralis. §. verum de appellat. ob quam denunciatio excommunicatum non incursum subsequitur. At si posita denunciatione restituta non esset, censet Suar. per interpositam appellationem denunciationem suspendi; quia eo casu cessat decisio dicti cap. pastoralis, siquidem posita denunciatioe strictius ligatur censuram, quam antea.

PUNCTVM X.

Qualiter effectus censura suspendi possit?

- 1. Enumerantur effectus censura.
- 2. Explicatur, qualiter effectus censura suspendi possit.

1. Duplicem effectum censuræ signare possumus: alium proprium, & immediatum; alterum remotum. Effectus proprius censuræ triplex est; primus 2, & formalis, & in